

Státní zámek Opočno

I. trasa

zámek Opočno

Autoři textu: Mgr. Tomáš Kořínek, Milan Junek, Mgr. Vladimír Tregl, Mgr. Kateřina Rainišová

Dobrý den, vítáme vás na Státním zámku v Opočně.

Během prohlídky se, prosíme, ničeho nedotýkejte, na nic si nesedejte a pohybujte se jen ve vymezeném prostoru.

1. Africká síň

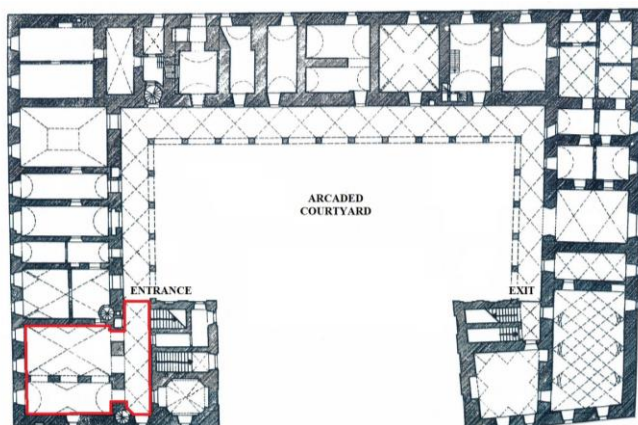
Africkou síň vybudoval kníže Josef II. Colloredo-Mannsfeld (1866 – 1957) na začátku 20. století. Tento muž vás bude doprovázet celou naší prohlídkou a postupně se dozvíte celý jeho životní příběh.

Ve svých přibližně čtyřiceti letech se Josef vypravil na dvě lovecké výpravy do Afriky a dvě lovecké výpravy do severní Ameriky. Mezi šlechtou se takovéto cesty staly na začátku 20. století velmi módními a Josef byl jedním z prvních, kdo něco takového podnikl. Díky svým cestám se stal zakladatelem jedné z nejstarších etnografických sbírek v Čechách, soustředěné u nás na Opočně.

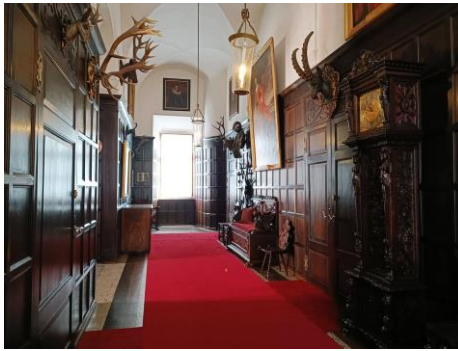
První dvě cesty vedly do Afriky, do oblasti dnešního Súdánu, Etiopie a Eritreje (rok 1901 a 1902), odkud si Josef přivezl například trofeje čtyř zastřelených lvů, různých antilop i např. buvola kaferského umístěného nad krbem (z těchto cest přivezl např. ocas slona, kůži krajty či krunýř želvy).

Mimo přírodnin přivezl Josef i velké množství předmětů denní potřeby místních domorodců. Jednalo se o různé nádoby, šperky či zbraně.

Další dvě výpravy knížete směřovaly do severní Ameriky (v letech 1904-1905 a 1905 – 1906). Obě cesty absolvoval po boku své první manželky, kněžny Lucy Yvonne. Navštívili při nich např. Yellowstonský park či Grand Canon. I z těchto cest si dovezl množství loveckých trofejí, s nimiž se ještě setkáme v herně v prvním patře zámku, oblečení domorodců, hračky indiánských dětí či sněžnice, bez kterých by se neobešli při lovech na Aljašce.

2. Schodiště a chodba I. patro

V první části schodiště si všimněte dvou obrazů, na kterých najdete náš zámek a zámecký letohrádek v parku. Zbraně jsou zlomkem opočenské sbírky, která čítá přes dva tisíce exponátů a je možné ji obdivovat na prohlídce druhého patra zámku, kde se nacházejí zbrojnice.

První zmínka o Opočně se nachází v Kosmově kronice (váže se k roku 1068). Město se tak řadí k nejstarším městům České republiky.

Prvními doloženými majiteli byl rod Drslaviců. Drslavicové přestavěli původní dřevěné hradiště na gotický hrad. Ten byl během husitských válek vypálen.

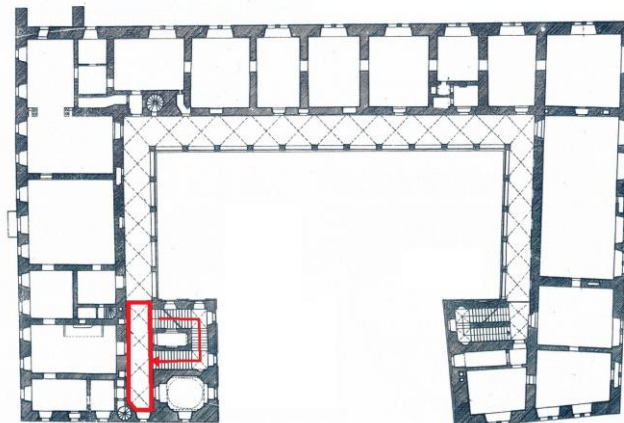
Důležitým mezníkem pro Opočno je konec 15. století, kdy hrad získal jeden z nejbohatších rodů východních Čech – rod Trčků z Lípy. Trčkové se na Opočně udrželi 140 let a za tu dobu vytvořili z Opočna rodovou rezidenci, kterou nákladně přestavěli v renesančním slohu. V této době vznikají např. arkády, které jste jistě obdivovali na nádvoří. Ochozy umožňovaly spojení mezi všemi prostory zámku.

Na počátku 17. století dosáhl majetek Trčků obrovské výše. Jan Rudolf Trčka z Lípy podporoval humanistické básníky a jeho žena, Marie Magdalena, se starala hlavně o majetek – půjčovala, skupovala, směňovala majetek. Svou cílevědomostí a nekompromisností si u poddaných vysloužila přezdívku „Zlá Manda“. Po Bílé hoře Trčky v majetkové držbě překonal jen Albrecht z Valdštejna.

Syn Marie Magdaleny a Jana Rudolfa se jmenoval Adam Erdman Trčka z Lípy (na obraze proti schodům). Patřil k nejbližším Valdštejnovým důvěrníkům a společně s ním byl zavražděn v Chebu roku 1634. Tím rod Trčků z Lípy prakticky vymírá.

Opočenský zámek získal císařův oblíbenec a spoluúčastník Valdštejnovy likvidace – Rudolf Colloredo (obraz u dveří na arkády).

Zámek prošel za Colloredů mnoha úpravami. Poslední výraznou úpravu provedl právě kníže Josef II. Colloredo-Mannsfeld, který zámek zmodernizoval (vybudoval zde např. moderní koupelny).

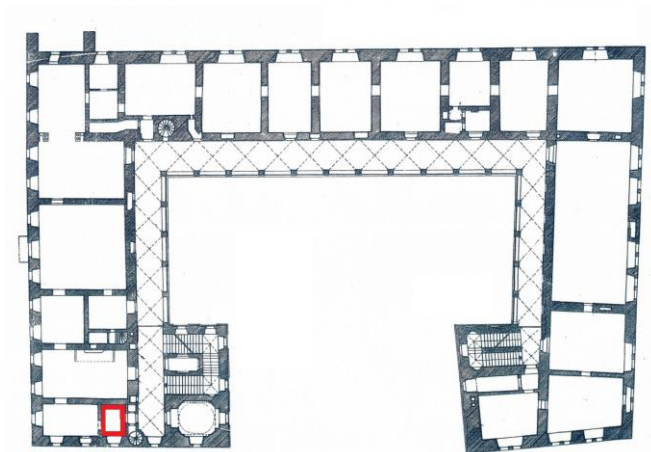

3. Koupelna knížete

Pánská koupelna pochází z období kolem roku 1912. Sloužila jako soukromá koupelna vládnoucího knížete.

Zajímavostí je sprchový kout s masážním zařízením od firmy Shanks&Company. Ovládání umožňovalo v různých polohách napouštění vany, spuštění sprchové hlavice nebo trysek ve svislých částech konstrukce zástěny.

4. Ložnice knížete

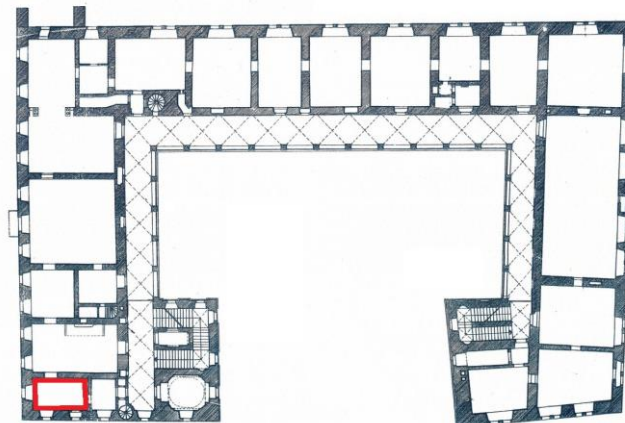

Místnost získala svou romantickou podobu na počátku 20. století.

Josef C-M se narodil v Praze roku 1866, ale vyrůstal na zámku Dobříš – dalším rodovém zámku rodiny C-M. O jeho výchovu se starala francouzská vychovatelka, budovala v něm postupně vztah k Francii, který ho nakonec dovedl i ke dvěma jeho sňatkům z této země. Na Opočno v té době jezdil Josef jen na prázdniny – i tak mu Opočno natolik přirostlo k srdci, že zde po převzetí majetku začal budovat honosné reprezentační sídlo rodiny.

Otcem Josefa C-M byl Jeroným C-M. Jeroným zastával mnoho veřejných funkcí – byl ministrem orby ve dvou vládách Rakouska-Uherska a starostou již zmiňovaného města Dobříše. Zemřel v Josefových patnácti letech, od té doby se o rodinu starala matka Aglae roz. Festetics.

V místnosti jsou umístěna druhá americká kamna na zámku. Přivezena Josefem z jeho cest po sev. Americe.

5. Salon knížete

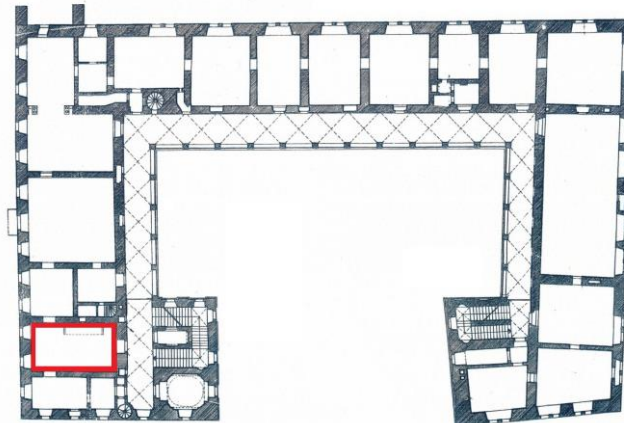
Ke správnému apartmá patřil i salon, kde kníže přijímal soukromé i pracovní návštěvy, či debatoval se svými přáteli.

Kníže Josef C-M byl od svých patnácti let soustavně připravován na převzetí rodového majetku. Po studiu práv a povinné vojně nastoupil do diplomatických služeb v Berlíně a později v Paříži.

Zlom nastal v roce 1895, kdy zemřel dědeček Josef František C-M., do té doby hlava knížecí rodiny. Majetek po jeho smrti převzal Josef C-M.

Zpočátku kníže Josef C-M. správě majetku příliš času nevěnoval a spíše si „užíval“ rodového bohatství. Sbíral zbraně, obrazy, knihy, mince... cestoval (Afrika, Amerika). Z Opočna postupně vznikala rodová pokladnice, Josef zde začal shromažďovat rodové sbírky.

Prohlédnout si můžete fotografii knížete Josefa II. C-M z roku 1903 z nádvoří zámku ve francouzském autě Clement-Bayard, což dokládá jeho nadšení pro automobilismus, a zároveň i pro moderní technologie – nechal zámek elektrifikovat, zavedl zde koupelny s teplou vodou, splachovací záchody apod.

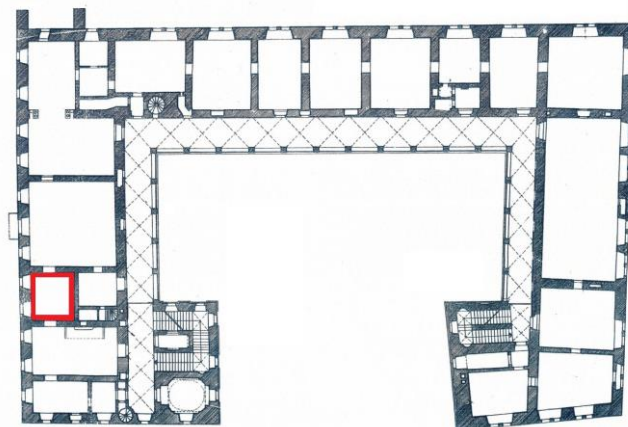
6. Pracovna knížete

Svou pracovnu a salon začal Josef využívat zejména po roce 1906, kdy zemřel vrchní ředitel C-M statků – Jan Kolda. Od té doby Josef II. C-M vedl své statky sám. Věnoval se zejména lesnímu hospodářství.

Všechny statky byly v této době v zisku a kníže se pouštěl i do různých experimentů. Například na Dobříši založil chov ondatr pro jejich kožešinu (ondatry přivezl ze svých cest po Americe – tímto se tento živočišný druh rozšířil po celé Evropě) či polárních lišek.

O své statky ztratil bezdětný Josef zájem po pozemkové reformě za první republiky, kdy svůj majetek převedl na své synovce a nechal si vyplácet vysokou rentu. Ta mu zajišťovala neobyčejně vysoký životní standart a umožňovala mu věnovat se pouze svým zálibám po celém světě.

7. Jídelna

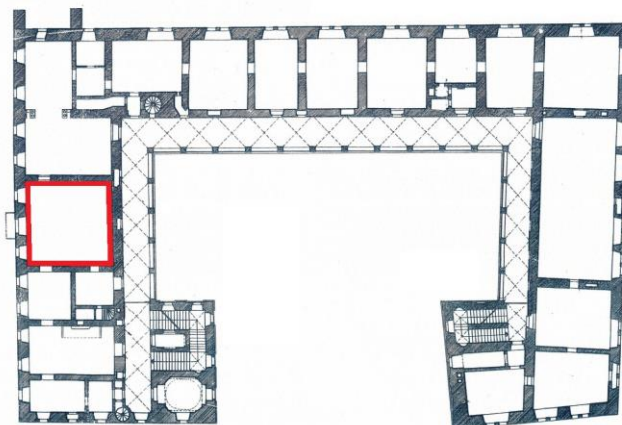

Jídelna, jedna z nejhonosnějších místností zde na zámku. Místnost, kterou ve své době navštívil každý významný host.

Opočenský zámek např. navštívil císař František Štěpán Lotrinský (obraz na levé straně místnosti). Na opočenské panství zavítal celkem dvakrát, vždy bez své manželky císařovny Marie Terezie (portrét naproti). Z dalších významných hostů, které Colloredo-Mannsfeldové zde na zámku hostili, zmíníme ruského cara Alexandra I., pruského krále Fridricha Viléma III. či pozdějšího rakouského kancléře Metternicha (1813). Mezi poslední významné návštěvy patřil i následník trůnu František Ferdinand d'Este.

V zámecké jídelně najdeme množství dalších portrétů náležících k císařské rodině, ať už jsou to na čelní straně rodiče Marie Terezie – Karel VI. a Alžběta Kristýna, či nade dveřmi do vedlejší místnosti Ferdinand I. a nad dveřmi, kterými jsme do jídelny vstoupili – František I. Poslední dva zmiňované obrazy maloval František Horčíčka – muž, který byl správcem colloredské obrazárny.

K fungování zámecké jídelny se patří dodat, že jídlo bylo připravováno v kuchyni o patro níže a následně dopraveno do patra výtahem na elektrický pohon. Výtah ústí do vedlejší místnosti – přípravný jídel, kde se jídlo upravilo a následně putovalo na stůl.

8. Reprezentační salon

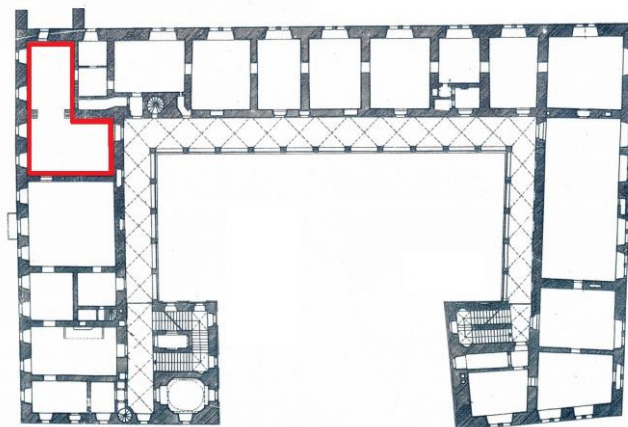

Na výzdobu této velkolepé zámecké místnosti si pozval Josef C-M umělce z Francie, kteří mu na přelomu 19. a 20. století splnili sen a vytvořili zde místnost odpovídající francouzskému baroku.

Do dřevěného obložení je vsazena rodová portrétní galerie, připomínající členy knížecí rodiny v rouchu Řádu zlatého rouna, nejvyšším možném vyznamenání udělovaného Habsburky.

Dáma na obraze v růžových šatech – Marie Isabela roz. Mansfeld. Jejím sňatkem s Františkem Gundakarem I. Colloredo došlo ke spojení dvou významných rodů, založení rodu Colloredo - Mansfeld.

Muž s knírem na jednom z portrétů byl dědečkem našeho Josefa – jmenoval se Josef František a právě jemu vděčil Josef za obrovské bohatství, které mu bylo odkázáno. Josef František k rodovým majetkům přikoupil Zbiroh a rodina Colloredo-Mannsfeldů se stala třetí nejbohatší šlechtickou rodinou na počátku 20. století. Po této místnosti se pohybujeme po původních kobercích, které, aby nedocházelo k jejich poškozování, ale zároveň byla zachována historická podoba místnosti, jsou kryty sklem.

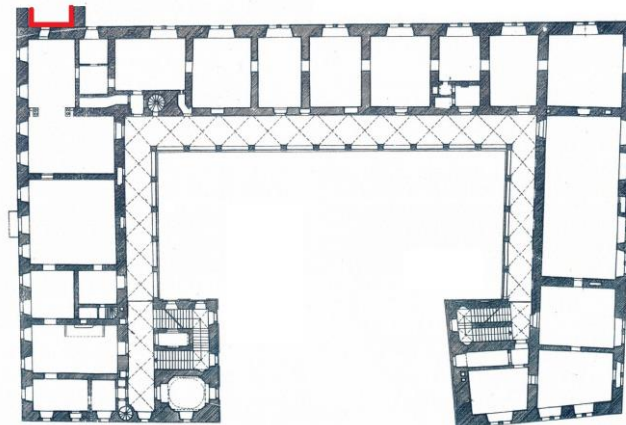

9. Herna

Z reprezentačního salonu nahlédneme do herny. Jde o jednu z nejmladších místností u nás na zámku, vybudované na počátku 20. století knížetem Josefem II. C-M za účelem uložení svých sbírek přivezených z Ameriky (velkých trofejí, různých vycpanin apod.)

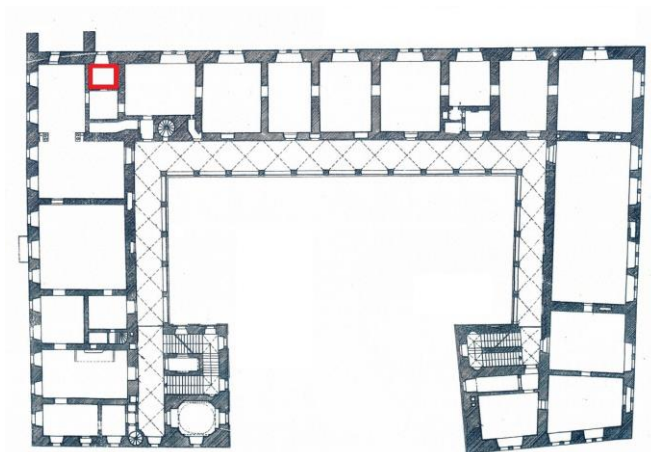
Herna připomíná především jeho cestovatelskou vášeň, proto strop znázorňuje obrácený trup lodi. Do místnosti se sestupuje po dvouramenném schodišti, jakoby z kapitánského můstku. Herna, společně s reprezentačním salonem, jsou jediné místnosti na zámku vytápěné horkovzdušně. Pod hernou byla umístěna kotelna a pomocí průduchů (např. za stojanem na tága) se do místnosti vháněl teplý vzduch.

10. Koupelna kněžny

Koupelna vznikla až ve 30. letech 20. století. Zavedena zde byla teplá i studená voda. Sloužila druhé manželce Josefa - Marii de Smith.

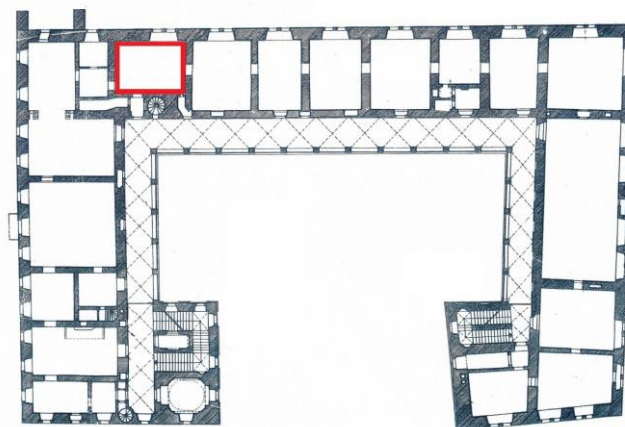

11. Oblékárna kněžny

Zde si povíme něco o první manželce knížete Josefa II. C–M.

Charismatická dáma Lucy Yvonne pocházela z Francie. Její sňatek s Josefem proběhl v roce 1903 v Paříži. Rok poté však rakouská aristokracie útočila na knížete kvůli původu a historkám z minulosti kněžny. Nejhorlivějším zastáncem anulování sňatku byl kníže Kinský. Najal anglického advokáta, ten shromáždil důkazy o tom, že první manžel Lucy Yvonne zemřel v naprosté chudobě a ona si pak tři roky vydělávala v Londýně pánskými návštěvami. Josef byl těmito informacemi šokován, uvažoval o anulování sňatku. Po ochladnutí prvotního šoku odjel zpět do Paříže a seznámil s dokumenty Lucy Yvonne, ta vše popřela a Josef jí uvěřil. Následně oznámil, že se rozvádět nehodlá.

12. Ložnice kněžny

V ložnici si všimněte původních historických závěsů, tapet a celoplošného koberce. Celá místnost je kopií místnosti na francouzském zámku.

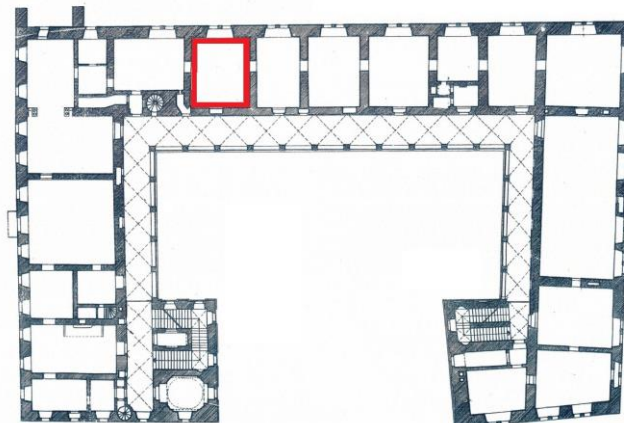
Oba manželé, Lucy Yvonne a Josef, velmi rádi cestovali. Společně podnikli cestu do sev. Ameriky (1904 – 1905), stýkali se s nejvyšší americkou společností a navštěvovali různá představení. Velkou pozornost vyvolala nechtěně Lucy Yvonne při vstupu do lóže newyorské opery, při níž uklouzla a přepadla přes okraj do parteru. Nebezpečně vypadající pád našťastí zůstal bez následků.

Lucy Yvonne se po návratu do Čech podílela na množství společenských a dobročinných akcích. V Dobříši zajišťovala dvakrát týdně 140 – 160 večerí pro chudé a v části zámku zřídila školku pro děti.

S manželem sdílela nadšení pro moderní techniku, zejména automobily.

Po první světové válce, když se Josef vrátil z bojů, jejich manželství procházelo hlubokou krizí. Snad i proto, že dosud neměli potomky (zejména syna, kterému by bylo možné majetky odkázat), dále jejich vztah ničil „velkorysý“ přístup kněžny Lucy Yvonne k penězům. Tím největším důvodem ochladnutí vztahů byl fakt, že Josef si již před válkou začal psát s jinou ženou - Marií Sidonií de Smit a přestal s Lucy Yvonne sdílet domácnost.

Rozvod, který následoval, byl z mnoha pohledů náročný.

13. Salon kněžny

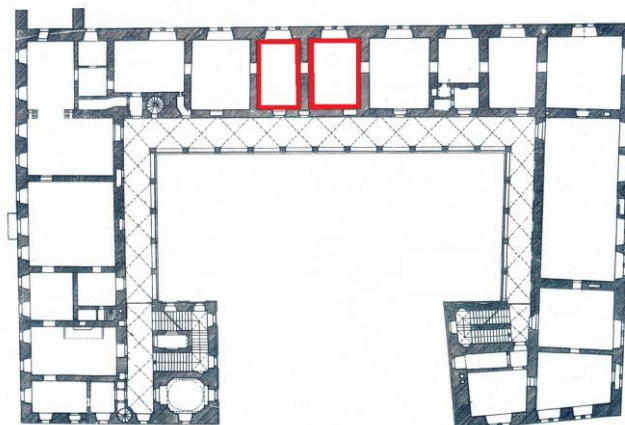
Kněžna Lucy Yvonne s rozvodem nesouhlasila a snažila se pro sebe získat maximum výhod a zároveň neváhala svého manžela očernit na nejvyšších místech.

Definitivní rozvod proběhl v roce 1925. Spory, mezi již bývalými manžely, dále gradovaly. Josef krátce po rozvodu zažaloval Lucy Yvonne o navrácení rodového šperku – diadému (korunky) osázeného 575 brilianty. Původně byl tento šperk součástí fideikomisu. Josef v nové republice u soudů neuspěl – důvodem byl fakt, že fideikomisy byly v roce 1924 zrušeny.

Josef po rozvodu udržoval vztah s již zmiňovanou Marií Sidonii de Smit. Žili spokojeně na cestách mezi Francií, Československem a dalšími zeměmi. V Opočně však byli čím dál méně, Josef zde trávil obvykle pouhé tři týdny v roce. Jeden týden v červenci, kdy zkontroloval chod velkostatku a dva týdny v říjnu na lovech.

Tato místnost se proměnila v této době v pokoj společnice kněžny.

Nahlédnout můžete ještě do vedlejší místnosti, kde se nachází ložnice Jeronýma - bratra Josefa.

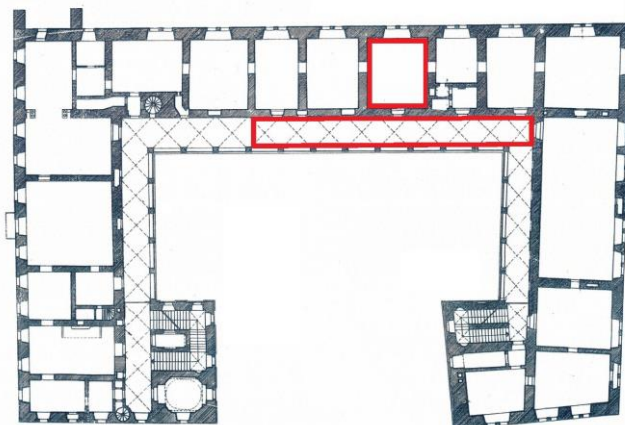
14. Arkáda

!!! ZDE VÁS PROSÍME, ABYSTE SE NENAKLÁNĚLI PŘES OKRAJ KAMENNÉHO ZÁBRADLÍ ARKÁDY A DOHLÉDLI NA BEZPEČNOST SVÝCH DĚTÍ !!!

Na arkádě si všimněte papoušků v kleci, které jsou zde na Opočně doloženi již na počátku 20. století. Společně s opicemi si je přivezl Josef ze svých cest.

Nahlédněme do salonu bratra panujícího knížete. Jmenoval se Jeroným a Josef mu předal správu svých statků za první republiky. Josef v té době pobýval více a více v zahraničí a o rodové statky se již tolik nestaral. Jeroným byl v mládí kapitánem rakousko-uherské válečné lodi. V letech 1924 - 1925 bratři Josef a Jeroným uzavřeli dohodu o tom, že majetek rodiny přejde na syny Jeronýma a do jejich plnoletosti se bude o rodový majetek starat on.

15. Ložnice Berthy

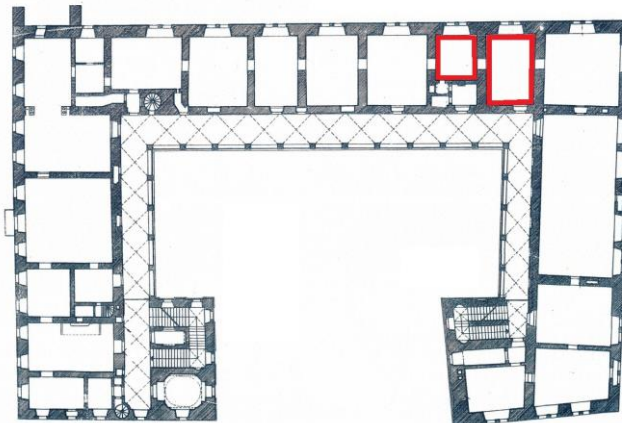

Vešli jsme do ložnice jedné z nejpůvabnějších dam rakousko-uherské aristokracie před první světovou válkou.

Tato dáma pocházející z významné rodiny Kolowrat-Krakowských se provdala za Jeronýma C-M v roce 1909 ve Vídni. Měli spolu čtyři syny, ti se stali dědici svého bezdětného strýce, knížete Josefa II. C-M,

Život Berthy byl na svou dobu velmi divoký. Ovládala 12 jazyků a z počátku byla příkladnou manželkou i matkou. Svým mimořádným temperamentem vhodně doplňovala svého spíše klidného manžela. Jeroným jí hluboce miloval a byl její oporou.

V roce 1924 se ovšem jejich společný život rozpadl. Bertha navštívila pražské vystoupení slavného amerického tenora Rolanda Hayese (1887 – 1977), a jako velká milovnice hudby se s ním i setkala. Počáteční sympatie přerostly v milostný vztah, který se Bertě vymkl kontrole. V červenci 1924 zpěváka pozvala na Zbiroh, kde ho Jeroným provedl po zámku i lesích. Bertha ztratila kontrolu nad svými city a vše oznámila manželovi. Následně jej opustila a s ním i jeho nedospělé syny. Jeroným při ní stál i nadále a usiloval o to, aby se mu žena vrátila. Situace se změnila v okamžiku, kdy Bertha zjistila, že je těhotná. To Jeroným již nemohl nechat bez povšimnutí a na začátku roku 1926 došlo k rozvodu. O několik týdnů později se Berthě narodila dcera Maria Dolores Franzyska (1926 – 1982), řečená Maya, která po matce nesla jméno Kolowrat. Z uvažovaného sňatku s Hayesem sešlo a zbytek života strávila v ústraní na jihofrancouzském záměčku, který jí koupil Jeroným. Průhledem nahlédneme do snídaňového pokoje, který k apartmá náležel.

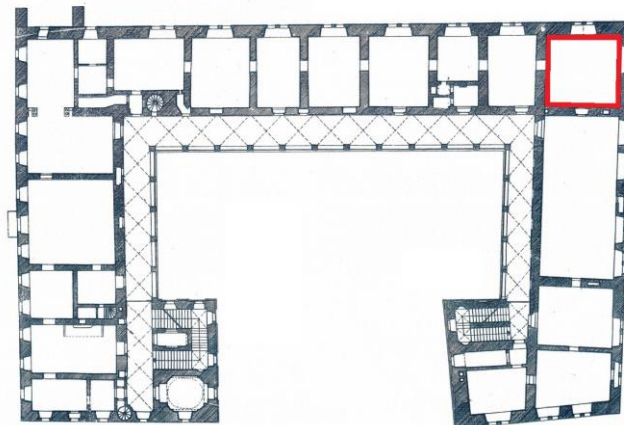
16. Malá obrazárna

V této a následující místnosti je soustředěna sbírka obrazů, kterou do Opočna nechal přemístit kníže Josef II. C-M.

V polovině 19. století se o obrazové sbírky rodiny staral František Horčíčka (zmiňovaný v jídelně) – známý falsifikátor (na některé obrazy doplňoval historické nápisy, aby se obrazy zdály být cennějšími).

Nejzajímavější obraz - horizontálně uložené oboustranné plátno uprostřed místnosti, od malíře Giuseppe Bartolomea Chiariho vzniklo kolem roku 1700. Na vrchní straně je vyobrazena Madona s Ježíškem, křížem a svatým Štěpánem a na straně reverzní Panna Marie Ochránitelka (možno prohlédnout v odrazu zrcadla na podlaze). V minulosti tento oboustranný obraz sloužil patrně v procesích či jako oboustranně malované oltářní plátno.

17. Velká obrazárna

Jedna z největších místností na zámku vzniklá zrušením zámeckého divadla na konci 19. století.

Josef se zde pokusil shromáždit velkou sbírku obrazů významných autorů, které nechal svést ze svých sídel do Opočna.

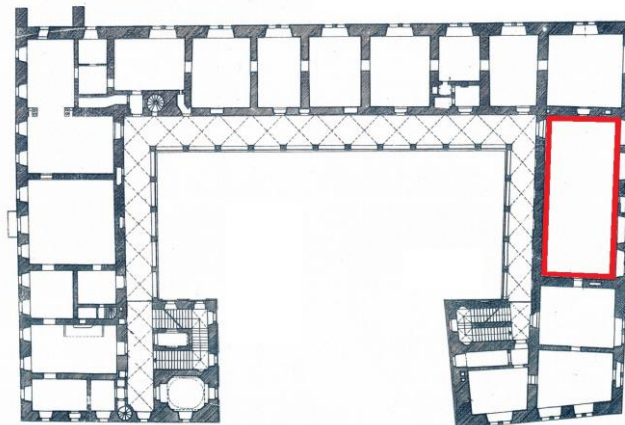
Obraz od Andrey del Sarta – Madona s dítětem a malým Janem Křtitelem (na malířském stojanu). Tento obraz patří k nejcennějším dílům opočenské obrazárny a nemá obdobu ve sbírkách celé ČR.

Další tři obrazy, které stojí za zmínku, jsou umístěny na zadní stěně obrazárny:

Prospekt opočenského panství – schematicky zachycuje města, vesnice a dvory náležející k opočenskému panství kolem roku 1667. Uprostřed zámek a město Opočno.

Žerotínský epitaf obraz z roku 1575 zobrazuje interiér opočenského kostela nacházejícího se před zámkem a Barboru z Bibrštejna (vdovu po Vilému Trčkoví z Lípy) společně s Janem Jetřichem ze Žerotína. Na obraze je zobrazeno pět křesťanských svátostí – křest, svatba, svaté přijímání, zpověď a kázání.

Kristus mezi učenci (vpravo v rohu) - Před několika lety byl proveden restaurátorský průzkum a při něm byla objevena zamalovaná klečící postava, patrně donátora. Zřejmě se jedná o nejstarší dochovanou variantu obrazu následovníka slavného nizozemského malíře Hieronyma Bosche.

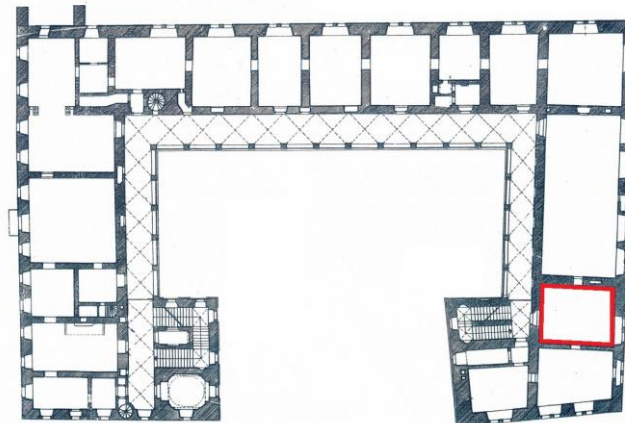
18. Knihovna

Celkem se na našem zámku nachází přibližně 10 000 knih, tematicky seřazených podle nápisů v horní části polic (o historii, válečnictví, filozofii, právu i architektuře).

Mezi nejstarší knihy patří „Kronika světa“ z roku 1493. Do sbírek rodiny se dostala prostřednictvím generála a obránce Prahy před Švédy Rudolfa Colloreda, kterému ji daroval jeho kmožr - císař Rudolf II.

Na opočenském zámku naleznete ještě jednu, tzv. francouzskou knihovnu. Josefovi sloužila jako soukromý prostor, kde měl knihy pro své potěšení. Francouzská proto, že se jedná o knihy převážně ve francouzském jazyce.

19. Hostinské apartmá

Pokoje byly využívány jako hostinské apartmá pro příbuzné, známé, ale i významné návštěvy z císařské rodiny. Od 19. století je pak toto apartmá nazýváno “U Kinských“, dle nejčastější návštěvy, která do těchto pokojů jezdila. Šlo o rodinu Rudolfa knížete Kinského (1802 – 1836), který si vzal sestru Františka Gundakara II. – Vilemínu roz. C-M (20. 7. 1804 – 3. 12. 1871). Apartmá sestávalo z ložnice, do které můžete nahlédnout a salonu, ve kterém se nyní nacházíme.

Další hostinské pokoje můžete zhlédnout ve druhém patře zámku, které Vám též doporučujeme k návštěvě. Ve druhém patře zámku se také nachází slavná opočenská zbrojnice, která je součástí druhého prohlídkového okruhu.

Děkujeme za návštěvu.

